

יום עיון לשכת עורכי הדין

שחר קטוביץ |

הפקולטה למשפטים

האוניברסיטה העברית בירושלים

טל' +972.2.6789111 | פקס +972.2.6782888

Shacha.Katovitz@mail.huji.ac.il

אחריות שטרית בחשבון משותף

חבות שטרית שונה מחבות הסכמית

הסכם מכר דירה

שנערך ונחתם ב _____ ביום _____ בחודש _____ שנת _____

בין:

1. _____ ת.ז. _____

2. _____ ת.ז. _____

(להלן: "המוכרים")

- מצד אחד -

ל בין:

1. _____ ת.ז. _____

2. _____ ת.ז. _____

שניהם ביחד וכל אחד לחוד

(להלן: "הקונים")

- מצד שני -

הואיל

המוכרים הינם הבעלים הרשומים והמחזיקים הבלעדיים של דירת המגורים הנמצאת בקומה _____ של הבנין מס' _____ ברחוב _____ והידועה כחלקה _____ בגוש _____ בשטח של _____ מי"ר, הכוללת _____ חדרים לרבות מטבח, שרותים, גינת מרצפים בשטח של _____ מי"ר

חבות שטרית מותנית בקיומה של חתימה פקודת השטרות

22. אין חבות בלי חתימה

(א) אין אדם חב בתור מושך או מסב או קבל של שטר אם לא חתם עליו בתור אחד מאלה.

**חבות שטרית מותנית בקיומה של חתימה
ע"א 2448/92 בנק לאומי לישראל בע"מ נ' אשכנזי, פ"ד
מח(3) 563, 569 (1994)**

"...עקרון יסוד בדיני שטרות שהוא "עקרון
השיקוף", ולפיו השטר "רץ ללא מזוודות", ובכך
מוקנה לו מעמדו כמסמך סחיר".

**חבות שטרית מותנית בקיומה של חתימה
ע"א 1560/90 ציטיאט נ' הבנק הבינלאומי הראשון, פ"ד
מח(4) 516,498 (1994)**

"עיקרון מנחה בדיני השטרות הינו עקרון
השקיפות - היינו: השטר, הוא עצמו, חייב
לשקף במדויק את תוכנו".

**חבות שטרית מותנית בקיומה של חתימה
רע"א 8301/13 טל טריידינג קורפ נ' בנק לאומי לישראל
בע"מ (פורסם בנבו, ניתן ביום 24.11.2015)**

"הפגם מצוי על פניו של השטר וניתן לדעת עליו
מלכתחילה. אם כן, שטר שנפל בו פגם חיצוני
אינו מסוגל, מעצם הפגם שנפל בו, להגשים את
תכליתם המרכזית של דיני השטרות. הוא אינו
ככסף ממש. ניתן לומר שהוא דומה לשטר כסף
שפגום על פניו".

**חבות שטרית מותנית בקיומה של חתימה
רע"א 8301/13 טל טריידינג קורפ נ' בנק לאומי לישראל
בע"מ (פורסם בנבו, ניתן ביום 24.11.2015)**

"הוודאות הנדרשת ביחס לדיני השטרות היא רבה. השטר אמור לספר לאוחז בו מהן זכויותיו באופן מדויק. אוחז כשורה יכול לדעת על מעמדו זה על ידי בדיקה כי השטר נקי מפגמים. גם האוחז בשטר שסחרותו או עבירותו הוגבלו יודע בדיוק מהו מעמדו ומהן זכויות על ידי בחינת השטר – וההגבלה הכתובה על גביו – בלבד".

חבות שטרית מותנית בקיומה של חתימה

דיסקו

לחשבון כרטיז

השכנו: _____ הקודם: _____
בנימין נתניהו ת.ד. _____
שרה נתניהו ת.ד. _____
רח. עזה 35 ירושלים
טל. 0255 _____

שלו ל- ONLY

300.00

ש"ח

2116

ש"ח

ש"ח (ת"ג)

בזמן זה אין לרצו שטר לאחר שכתב.
לחצו שטר תאריך או סכום

דיסקו ישראל כרטיז בידו BRANCH NO. ACCOUNT NO. DISCOUNT BRANCH NO. ACCOUNT NO.

חבות שטרית יכולה להיות חיצונית לשטר

**בר"ע (י-ם) 3055/07 א.ש. עוז שיוק חומרי בניין בע"מ נ'
מעלה אביב בניה והשקעות בע"מ (פורסם בנבו, ניתן ביום
12.8.2007)**

**"מבחינת הדרישה הצורנית, קובע סעיף 57(ב)
לפקודת השטרות שני כללים אלה:**

**ראשית, אין ערבות אלא בכתב, אך אין הכרח
שהערבות תיכתב ותירשם בגוף השטר עצמו.
זו היא אמנם הדרך המקובלת לערוב, אך
ערבות שנכתבה במסמך נפרד, חיצוני לשטר,
דיה. והמסמך הנפרד בו נכתבה הערבות אפילו
אינו חייב להיות מחובר או מסופח לשטר...**

חבות שטרית יכולה להיות חיצונית לשטר

**בר"ע (י-ם) 3055/07 א.ש. עוז שיוק חומרי בניין בע"מ נ'
מעלה אביב בניה והשקעות בע"מ (פורסם בנבו, ניתן ביום
12.8.2007)**

"... לפיכך, גם אין מניעה שאדם יתחייב,
במסמך אחד, כערב לשטרות אחדים שמנה
בכתב הערבות ... ואכן, כאמור, זוהי פרקטיקה
מקובלת בחיי המסחר ...

שנית, ערבות נוצרת על ידי חתימה הבאה
אחרי הביטוי *bon pour aval*, או ביטוי אחר
"שווה לו", בו גילה החותם את דעתו לערוב".

חבות שטרית יכולה להיות חיצונית לשטר

**בר"ע (י-ם) 3055/07 א.ש. עוז שיוק חומרי בניין בע"מ נ'
מעלה אביב בניה והשקעות בע"מ (פורסם בנבו, ניתן ביום
12.8.2007)**

"... לסיכום, ערבות "אואל", הינה ערבות שטרית, וככזו ניתן לממשה ישירות בלשכת ההוצאה לפועל, כשהיא מצורפת לבקשה לביצוע שטר, ללא צורך בהגשת תביעה לבית המשפט המוסמך...".

חבות שטרית יכולה להיות חיצונית לשטר

**בר"ע (י-ם) 3055/07 א.ש. עוז שיוק חומרי בניין בע"מ נ'
מעלה אביב בניה והשקעות בע"מ (פורסם בנבו, ניתן ביום
12.8.2007)**

"... זאת, אף אם הערבות נחתמה על גבי מסמך נפרד, חיצוני לשטר, ואף אם המדובר בערבות שטרית מתמדת, לפיה אדם נוטל על עצמו ערבות לכל השיקים שפלוני חתום או יחתום עליהם בעתיד כמושך, ובלבד שהערבות תעמוד בתנאים שפורטו לעיל".

אפיון החתימה נעשה על רקע השטר כולו

פקודת השטרות

25. החותם בתור מורשה או בבחינת נציג

(א) מי שחתם על שטר בתור מושך או מסב או קבל והוסיף לחתימתו מלים המורות שהוא חותם בשם מרשה או מטעמו או בבחינת נציג, אינו חב על פי השטר חבות אישית; אך תוספת מלים לחתימתו שאינן באות אלא לתאר שהוא מורשה או פועל בבחינת נציג, אינן פוטרות אותו מחבות אישית, ואם הוכח שפעל שלא ברשות או שחרג מתחום רשותו יהא חב על פי השטר חבות אישית.

(ב) כשבאים להכריע אם חתימה פלונית על שטר היא של מרשה או של המורשה שבידו נכתבה, הולכים אחר הפירוש המועיל ביותר לכשרותו של המסמך.

אפיון החתימה נעשה על רקע כולו

**אפיון החתימה נעשה על רקע השטר כולו
רע"א 7991/09 צור נ' שטרן (פורסם בנבו, ניתן
ביום 31.7.2012)**

"הגישה שהתקבלה בפסיקה באשר לאפיון חתימתו של אדם – כחתימה אישית, או כחתימה שנועדה לחייב אחר – נוטה לפרשנות מרחיבה של סעיף 25(א) הנ"ל. על-פי גישה זו, אפיון החתימה נעשה על רקע השטר כולו, ולא מתוך התמקדות בחתימה בלבד".

**אפיון החתימה נעשה על רקע השטר כולו
ע"א 4294/90 עזבון רינסקי ז"ל נ' רחמני ושות',
פ"ד נ(1) 453, 468-469 (1996)**

"אחד ממצבי חוסר הוודאות - והוא המצב הנבחן על-ידינו בערעור זה - הוא זה שבו חתימת השלוח עצמה - תוך בידודה ממכלול השטר - אינה "בתור" שלוח. אין בה תוספת כלשהי שלפיה החתימה היא של שלוח (או בשם השולח, או למען השולח, או בעבור השולח או ביטויים כיוצא באלה). עם זאת, מצויים בשטר נתונים נוספים - שאינם בגדר פרטים חיוניים אך שמותר להוסיפם לשטר - ומהם ניתן ללמוד על קיומה של שליחות...

**אפיון החתימה נעשה על רקע השטר כולו
ע"א 4294/90 עזבון רינסקי ז"ל נ' רחמני ושות',
פ"ד נ(1) 453, 468-469 (1996)**

"... טול את המקרה הבא, הקרוב לענייננו: ראובן חותם את שמו שלו בלבד על שיק מודפס של שולחו, שמעון בע"מ. בפינה השמאלית (העליונה או התחתונה) של השיק מודפס שמו של שמעון בע"מ השולח, מספר החשבון שלו, ופרטים מזהים נוספים. בפינה הימנית התחתונה מודפס שמו של שמעון בע"מ. מתחתיו חותם ראובן את שמו שלו..."

**אפיון החתימה נעשה על רקע השטר כולו
ע"א 4294/90 עזבון רינסקי ז"ל נ' רחמני ושות',
פ"ד נ(1) 453, 468-469 (1996)**

"...האם זו חתימה "ערומה" (שהרי אין היא מציינת
כי ראובן חותם בתור שלוח) או שמא זו חתימת
שלוח (שהרי הגיונם של דברים הוא כי בעל
החשבון הוא המושך, ובעל החשבון הוא השולח
ולא השלוח אישית)? ..."

**אפיון החתימה נעשה על רקע השטר כולו
ע"א 4294/90 עזבון רינסקי ז"ל נ' רחמני ושות',
פ"ד נ(1) 453, 468-469 (1996)**

"...תשובה לשאלה זו קשורה באמת המידה לאיפיון חתימת השלוח "בתור" שלוח, ולהבחנה בינה לבין חתימה "ערומה". בעניין זה קיימות שתי השקפות. האחת, כי אמת המידה מתמקדת בלשון החתימה. על פיה, אדם חותם "בתור" שלוח אם בלשון החתימה נקבע במפורש כי החתימה היא של שלוח. זו אמת מידה המתמקדת בחתימה עצמה, ובלשונה המפורשת. היא מבודדת את החתימה ומבקשת ללמוד ממנה על אופייה כחתימת שלוח.

**אפיון החתימה נעשה על רקע השטר כולו
ע"א 4294/90 עזבון רינסקי ז"ל נ' רחמני ושות',
פ"ד נ(1) 453, 468-469 (1996)**

"...על-פי ההשקפה השנייה, אמת המידה היא מבנית. על פיה, אדם חותם "בתור" שלוח אם זהו הפירוש הסביר לחתימה במסגרתו הכוללת של השטר. אמת מידה זו מתמקדת בשטר כולו, ובמובן העולה מתוך מכלול לשון השטר על איפיונה של החתימה. לשונו של סעיף 25(א) לפקודה נוטה לפירוש "הנקודתי". הגיונו של סעיף 25(א) לפקודה תומכת בפירוש "ההוליסטי". מהו הפירוש הראוי?

**אפיון החתימה נעשה על רקע השטר כולו
ע"א 4294/90 עזבון רינסקי ז"ל ל נ' רחמני ושות',
פ"ד נ(1) 453, 468-469 (1996)**

"...הדעה המקובלת בפסיקה המודרנית ובספרות
המודרנית הינה, כי יש להעדיף את הגישה
המסגרתית-הכוללת. חתימה היא חתימת שלוח
כאשר זהו הפירוש שקורא סביר נותן לטקסט של
השטר כמכלול".

אפיון החתימה נעשה על רקע השטר כולו

**אפיון החתימה נעשה על רקע השטר כולו
ע"א 4294/90 עזבון רינסקי ז"ל ל נ' רחמני ושות',
פ"ד נ(1) 453, 473 (1996)**

"מקום שחזות השטר, היא כשלעצמה, יוצרת ספק או חוסר ודאות באשר לאיפיונה של החתימה, ניתן להיזקק לנסיבות חיצוניות גם בין צדדים רחוקים, שהרי חזות השטר, היא עצמה יצרה ספק, שניתן להתירו באמצעות פנייה פרשנית לנסיבות החיצוניות".

**אפיון החתימה נעשה על רקע השטר כולו
ע"א 1286/90 בנק הפועלים נ' ורד הלבשה, פ"ד
מח (5) 799 (1994)**

"פרטנו את דיני השליחות הכלליים משום שנקודת המוצא לדיון הינה כי, בהיעדר הסדר מפורש אחר, ישנה תחולה לדיני השליחות הכלליים..."

האם הכלל בדבר מצג של הרשאה חל בדיני השטרות? ...התשובה לכך היא בחיוב".

**אפיון החתימה נעשה על רקע השטר כולו
ע"א 1286/90 בנק הפועלים נ' ורד הלבשה, פ"ד
מח (5) 799 (1994)**

"ככל שמערכת היחסים בין השולח לשלוח הינה מערכת הדוקה יותר, הרי שהמצג המועבר אל צדדים שלישיים הינו, על פניו, מצג של הרשאה ... הווי אומר, מצג על פיו כל אחד מהצדדים, לכאורה, פועל במסגרת הרשאת הצד האחר ...

**אפיון החתימה נעשה על רקע השטר כולו
ע"א 1286/90 בנק הפועלים נ' ורד הלבשה, פ"ד
מח (5) 799 (1994)**

"זו הסיבה "שכוחו של כל שותף לחייב את השותפות" (סעיף 14 לפקודת השותפויות), שהרי עצם ההתקשרות העסקית כשותפות יוצרת מצג הרשאה אלא אם כן הצד השלישי יודע על היעדר ההרשאה...

**אפיון החתימה נעשה על רקע השטר כולו
ע"א 1286/90 בנק הפועלים נ' ורד הלבשה, פ"ד
מח (5) 799 (1994)**

"הוא הדין בקרב בני זוג. קירבת היתר בין השולח (בן הזוג האחד) והשלוח (בן הזוג האחר) מהווים ראיה לקיום הרשאה, כאשר הצד השלישי יודע על הסטטוס המשותף להם. ובכן, קירבה יתרה בין השולח והשלוח עשויים להוות ראיה לקיום שליחות.

ודוק: אין הדבר מהווה ראיה מכרעת וסופית".

**חשבון משותף בתחום "דיני המשפחה"
ע"א 1967/90 גיברשטיין נ' גיברשטיין פ"ד
מ"ו (5) 661, 667 (1992)**

"זכאי הנושה להיפרע מנכס של החייב המצוי
בבעלות משותפת רק כדי חלקו היחסי של
החייב בנכס".

חשבון משותף בתחום "דיני המשפחה"
בע"מ 5710/09 פלונית נ' פלונית (פורסם בנבו,
ניתן ביום 10.8.2009)

"סבורני כי אין להלום את הטענה, שהיותו של החשבון משותף הופכת אותו "אוניברסלית" - יהיו הנסיבות אשר יהיו - למצוי בבעלות שווה של בעלי החשבון. אכן, קיימת חזקה לעניין זה (ע"א 1967/90 גיברשטיין נ' גיברשטיין, פ"ד מו(5) 661, 667 והאסמכתאות דשם), ואולם חזקה זו ניתנת לסתירה ("הטוען לבעלות מלאה בחשבון משותף - עליו הראיה" - שם, מפי השופט א' גולדברג).".

אפיון השטר לפי העסקה? פרופ' שלום לרנר, דיני שטרות 385 (2007)

"בן הזוג שלא חתם יהיה חייב מכוח השיק, רק כאשר בן הזוג שחתם יעשה זאת גם בשליחותו של האחר. לענין זה חשוב להעיר כי ספק רב אם עצם ניהול חשבון משותף והנפקת שיקים הנושאים את פרטיהם של שני בני הזוג, מלמדים על קיומה של שליחות לגבי עסקאות החורגות מניהול שוטף של התא המשפחתי".

אחריות שותפים בחשבון משותף פקודת השותפיות

15. פעולות ותעודות בשם השותפות
פעולה או תעודה הנוגעת לעסקי השותפות,
שנעשתה או נערכה בידי אדם מורשה לכך,
בשם השותפות או בדרך אחרת המראה כוונה
לחייב את השותפות, בין שהאדם הוא שותף
ובין אם לאו – יחייבו את השותפות ואת כל
השותפים; אין הוראה זו גורעת מכל הוראת דין
כללית לענין עריכתם של מסמכים סחירים או
עריכת תעודות בפני נוטריון ציבורי

אחריות שותפים בחשבון משותף פקודת השטרות

22. אין חבות בלי חתימה

(א) אין אדם חב בתור מושך או מסב או קבל של שטר אם לא חתם עליו בתור אחד מאלה.

(ב) חתם אדם בשם מסחרי או בשם נטול, הריהו חב על פיו כאילו חתם בשמו הוא.

(ג) חתם אדם שמה של פירמה, הרי זה כאילו חתם שמותיהם של כל החבים בתור שותפים לאותה פירמה.

אחריות שותפים בחשבון משותף

זלמן יהודאי, דיני שותפויות בישראל 117 (1988)

"...מכאן עולה ששטר, כדי שיחייב פירמה, שמה או שמות כל חברה חייבים להופיע בו; ואם רק שם אחד או אחדים מהשותפים מופיע בשטר, השותפים האחרים לא ישאו בחבות ואין לתבעם, על פי שטר כזה..."

אחריות שותפים בחשבון משותף

זלמן יהודאי, דיני שותפויות בישראל 118 (1988)

"...כאשר שטר נעשה או נמשך או הוסב על ידי שם של פירמה, כי אז יש לראות את שמותיהם של כל אלה אשר מהווים את הפירמה באותו זמן כאילו שמותיהם הושמו על השטר, ועקב כך כולם, לרבות השותפים הבלתי פעילים, ישאו בחבות וניתן לתבעם על פי השטר".

**אפיון החתימה נעשה על רקע השטר כולו
רע"א 7991/09 צור נ' שטרן (פורסם בנבו, ניתן
ביום 31.7.2012)**

"במקרה דנן, עיון בשטרות אכן מעורר את הספק האמור, וזאת נוכח העובדה כי פרונסי חתום, לכאורה, הן כעושה השטר, הן כערב לפירעון השטר על-ידי עושהו. לכפילות זו קשה לספק הסבר מניח את הדעת, והיא שיוצרת כאן את הספק, המרמז כי כוונת הצדדים לא היתה לחבות של פרונסי בכשירותו האישית ככזו...".

הסדרה מקדימה

כללי שיקים ללא כיסוי, תשנ"ב-1992

3. הטבעת פרטים אישיים כללים

(א) הפרטים האישיים של בעל חשבון שיוטבעו על טפסי שיקים הם אלה...

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), בחשבון משותף של יחידים –

(1) על טופס שיק יוטבעו הפרטים האישיים של שניים

לפחות מבעלי החשבון ויכול שיצויין רק מען אחד;

(2) רשאי הבנק, לפי בקשת בעלי החשבון, להטביע על

טופס שיק, לגבי כל אחד מבעלי החשבון הנזכרים בפסקה (1), שם

פרטי אחד בלבד או קיצור מקובל שלו, יחד עם שמות המשפחה

שלהם; אולם רשאי הבנק לסרב לבקשה כאמור אם נראה לו כי יש

במבוקש משום הטעיה.

אחריות שטרית בחשבון משותף

יום עיון לשכת עורכי הדין

שחר קטוביץ |

הפקולטה למשפטים

האוניברסיטה העברית בירושלים

טל' +972.2.6789111 | פקס +972.2.6782888

Shacha.Katovitz@mail.huji.ac.il

